

FINANSTILSYNET

ERHVERVSSTYRELSEN

Finanstilsynet

18. juni 2020

J.nr.10123-0005

Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen orienterer:

Om praksis for vurdering af regnskabsmæssig væsentlighed i regnskabskontrollen

1. Indledning

Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen udfører regnskabskontrol af års- og delårsrapporter¹. Denne orientering handler om Finanstilsynets og Erhvervsstyrelsens praksis for vurdering af regnskabsmæssig væsentlighed for børsnoterede virksomheder og virksomheder under Finanstilsynets tilsyn, der ikke anvender årsregnskabsloven².

Orienteringen kan især have interesse for virksomheder, som ikke anvender de internationale regnskabsstandarder (IFRS), men alene anvender regnskabsregler udarbejdet af Finanstilsynet og som derfor ikke sædvanligvis orienterer sig i IFRS.

Orienteringen kan dog også have interesse for de børsnoterede og finansielle virksomheder, der anvender IFRS, og som er interesseret i at vide mere om Finanstilsynets og Erhvervsstyrelsens praksis i regnskabskontrollen generelt.

Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen fortolker de danske regler om væsentlighed i overensstemmelse med de mere omfattende bestemmelser om væsentlighed i IFRS. Afsnit om væsentlighed i IFRS er derfor også relevant for virksomheder, der aflægger årsrapport efter de danske regler.

FINANSTILSYNET

Århusgade
2100 København Ø

Tlf. 33 55 82 82
Fax 33 55 82 00
CVR-nr. 10 59 81 84
finansstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

ERHVERVS MINISTERIET

¹ Regnskabskontrol af finansielle virksomheders årsrapporter sker med hjemmel i § 197 i Lov om finansiell virksomhed. Regnskabskontrol af års- og delårsrapporter fra udstedere med værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked sker med hjemmel i § 213 i Lov om kapitalmarkeder og med hjemmel i § 159 a i årsregnskabsloven. Regnskabskontrol af årsrapporter for investeringsforeninger, specialforeninger og hedgeforeninger sker med hjemmel i § 77 i Lov om investeringsforeninger.

² Børsnoterede virksomheder er i denne orientering udstedere, som har kapitalandele, gældsinstrumenter eller andre værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et EU/EØS-land.

Denne orientering formidler de overvejelser og afvejninger, som Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen tager udgangspunkt i ved vurdering af regnskabsmæssig væsentlighed i forbindelse med regnskabskontrol af de ovenfor nævnte virksomheder.

De internationale regnskabsstandarder (IFRS) behandler væsentlighed generelt i begrebsrammen. Væsentlighed i forhold til indregning og måling samt oplysninger er reguleret i regnskabsstandarderne IAS 1 og IAS 8. IASB's Practice Statement om vurdering af væsentlighed er en vejledning i, hvordan virksomhederne i praksis kan vurdere væsentlighed efter IAS 1 og IAS 8³. Orienteringen er baseret på nugældende samt vedtagne regler og fortolkninger. Hvis der efterfølgende sker ændringer i disse, kan det ændre de overvejelser og afvejninger, Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen foretager ved vurdering af regnskabsmæssig væsentlighed.

Væsentlighed fremgår af de danske regnskabsregler i årsregnskabslovens (Årl) § 13, stk. 1, nr. 3, og lov om finansiel virksomhed (Fil) § 188, stk. 1, nr. 3, i lov om investeringsforeninger m.v. (LIF) § 68, stk. 1, nr. 3, samt i bekendtgørelse om generelle regler om årsrapport og revision for forvaltere af alternative investeringsfonde (Braif) § 6, nr. 3.

Væsentlighed afhænger altid af de konkrete forhold. Det er derfor ikke på forhånd muligt at sætte en fast grænse for, hvornår en afvigelse fra reglerne er regnskabsmæssig væsentlig.

Denne orientering indeholder først en gennemgang af udvalgte bestemmelser om regnskabsmæssig væsentlighed i IFRS's begrebsramme og standarder. Dernæst behandles udvalgte afsnit i IASB's Practice Statement. Herefter behandles væsentlighed i de danske regler. Endelig bliver Finanstilsynets og Erhvervsstyrelsens overvejelser og praksis om regnskabsmæssig væsentlighed behandlet mere konkret i en række regnskabsmæssige sammenhænge herunder:

- anvendt regnskabsregelsæt
- årsrapportens bestanddele
- indregning, måling og klassifikation
- oplysninger.

Overvejelserne og afvejningerne er alene eksempler og dermed ikke udtømmende.

³ IFRS Practice Statement 2. Making Materiality Judgements. IFRS Foundation. September 2017.

Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen offentliggør afgørelser om regnskabskontrol. Konkrete vurderinger af væsentlighed i års- eller delårsrapporter kan findes i flere af afgørelserne⁴.

2. Regler o.a. om væsentlighed

IFRS's begrebsramme

Væsentlighed er i IFRS's begrebsramme defineret som:

"Information is material if omitting, misstating or obscuring it could reasonably be expected to influence decisions that the primary users of general purpose financial reports make on the basis of those reports, which provide financial information about a specific reporting entity. In other words, materiality is an entity-specific aspect of relevance based on the nature or magnitude, or both, of the items to which the information relates in the context of an individual entity's financial report. Consequently, the board cannot specify a uniform quantitative threshold for materiality or predetermine what could be material in a particular situation."⁵

Regnskabsinformation er derfor væsentlig, hvis fejl i informationen, udeladelser eller sløring af den pågældende information med rimelighed kan forventes at påvirke en primær regnskabsbrugers (herefter: regnskabsbruger) beslutninger.

Definitionen betyder, at væsentlighed altid skal vurderes konkret ud fra de specifikke forhold i den enkelte sag. Den faktiske sammenhæng, som informationen eller udeladelse af information indgår i, er af central betydning for vurderingen af væsentlighed. Det indebærer, at det ikke er muligt på forhånd at sætte en fast grænse for, hvornår et forhold er væsentligt. Definitionen indebærer også, at væsentlighed skal vurderes i forhold til regnskabet som helhed.

Det fremgår af IFRS's begrebsramme, at kravene i regnskabsstandarderne er udviklet med det formål at opfylde en regnskabsbrugers behov⁶:

"[...] The Board, in developing financial reporting standards, will seek to provide the information set that will meet the needs of the maximum number of primary users. [...]"

⁴ Afgørelser om regnskabskontrol offentliggøres på Finanstilsynets hjemmeside (www.finanstilsynet.dk).

⁵ Conceptual Framework, QC11. 1. punktum i QC11 træder i kraft med virkning for regnskabsår, der starter den 1. januar 2020 eller senere. Virksomheder kan anvende ændringen tidligere. Tidligere lød første punktum: "Information is material if omitting it or misstating it could influence decisions that users make on the basis of financial information about a specific reporting entity."

⁶ Conceptual Framework, OB8. (1.8 når Conceptual Framework træder i kraft).

Kravene i regnskabsstandarderne er derfor udtryk for, at standardsætter som udgangspunkt har vurderet, at opfyldelse af disse krav er relevante for regnskabsbrugerne. Af IFRS's begrebsramme fremgår imidlertid også, at væsentlighed er et underpunkt under det overordnede kvalitetskrav "relevans" – og ikke en kvalitativ egenskab i sig selv. Regnskabsaflægger skal derfor medtage alle krævede forhold, hvis de er væsentlige. Da kravene i standarderne alene omhandler væsentlige forhold, kan regnskabsaflægger udelade forhold, som ikke er væsentlige, selv om de er krævet i en standard, se også IAS 1.31, som behandles senere i orienteringen.

IFRS's regnskabsstandarder

Væsentlighed er også behandlet i regnskabsstandarderne. IAS 1.7 indeholder en definition i lighed med begrebsrammen:

"Oplysninger er væsentlige, hvis udeladelse, fejlangivelse eller sløring af oplysningerne med rimelighed kan forventes at påvirke de beslutninger, som de primære brugere af årsregnskaber præsenteret til brug for offentligheden træffer på grundlag af disse årsregnskaber, som giver finansielle oplysninger om en bestemt regnskabsaflæggende virksomhed.

*Væsentlighed afhænger af oplysningernes art eller omfang eller begge dele. En virksomhed vurderer, om oplysninger, enten hver for sig eller sammen med andre oplysninger, er væsentlige i forbindelse med dens årsregnskab som helhed."*⁷

Mindst tre faktorer indgår derfor ved fastsættelsen af væsentlighed:

- regnskabspostens/-oplysningens beløbsmæssige størrelse
- regnskabspostens/-oplysningens art/karakter
- de faktiske forhold, som informationen eller udeladelsen af informationen indgår i.

Faktorerne har hver især betydning for vurderingen af, om der er tale om et forhold, som er væsentligt for regnskabet som helhed. Den vægt, hvormed de enkelte faktorer indgår i vurderingen, er forskellig, alt efter hvilken type/kategori, afvigelse/information, der vurderes.

⁷ Denne bestemmelse træder i kraft med virkning for regnskabsår, der starter den 1. januar 2020 eller senere, men virksomheder kan anvende den tidligere. Tidligere lød bestemmelsen: "Udeladelser eller fejlagtige oplysninger vedrørende poster anses for væsentlige, hvis disse hver for sig eller tilsammen kan have indflydelse på regnskabsbrugeres økonomiske beslutninger truffet på grundlag af årsregnskabet. Væsentlighed afhænger af udeladelsens eller den fejlagtige oplysningens størrelse og art vurderet ud fra de forhold, der gør sig gældende. Postens art eller størrelse eller en kombination af begge kan være den afgørende faktor."

Indregning og måling

IAS 8.8 siger specifikt om væsentlighed i forhold til indregning og måling:

"I IFRS-standarderne beskrives regnskabspraksis, som ifølge IASB medfører årsregnskaber, der indeholder relevant og pålidelig information om de transaktioner og andre begivenheder og forhold, de finder anvendelse på. Denne regnskabspraksis skal ikke nødvendigvis anvendes, når virkningen af anvendelsen vil være uvæsentlig. Det er imidlertid uhensigtsmæssigt [inappropriate i den engelske tekst⁸] at foretage eller undlade at korrigere uvæsentlige afvigelser fra IFRS-standarderne for at opnå en bestemt fremstilling af virksomhedens finansielle stilling, indtjening eller pengestrømme."

Det fremgår dermed eksplicit om vurdering af væsentlighed i forhold til reglerne om indregning og måling, at regnskabsaflægger ikke nødvendigvis skal anvende en regnskabspraksis, når virkningen af anvendelsen er uvæsentlig.

Oplysningskrav

IAS 1.31 siger specifikt om væsentlighed i forhold til oplysningskrav:

"Nogle IFRS-standarder angiver oplysninger, som skal være indeholdt i årsregnskaberne, herunder noterne. En virksomhed behøver ikke give en specifik oplysning i henhold til krav i en IFRS-standard, hvis oplysningen ikke er væsentlig. Det gælder også, selv om IFRS-standarderne indeholder en liste over specifikke krav eller beskriver dem som mindstekrav. En virksomhed skal også overveje, om den skal give supplerende oplysninger, når overholdelsen af de specifikke krav i IFRS-standarderne ikke er tilstrækkeligt dækkende til at sikre, at årsregnskabsbrugere forstår virkningen af bestemte transaktioner og andre begivenheder og forhold på virksomhedens finansielle stilling og indtjening."

Væsentlighedsbegrebet betyder, at en virksomhed kan undlade at opfylde et oplysningskrav i en standard eller et fortolkningsbidrag, hvis informationen ikke er væsentlig⁹.

⁸ Den danske oversættelse af "inappropriate" vurderes ikke at være i overensstemmelse med hensigten i den engelske tekst: "IFRSs set out accounting policies that the IASB has concluded result in financial statements containing relevant and reliable information about the transactions, other events and conditions to which they apply. Those policies need not be applied when the effect of applying them is immaterial. However, it is inappropriate to make, or leave uncorrected, immaterial departures from IFRSs to achieve a particular presentation of an entity's financial position, financial performance or cash flows." Oversættelsen, der i højere grad understreger den mangelfulde handlemåde og dermed understøtter formålet i både den engelske og danske sprogversion er "upassende".

⁹ Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen gør opmærksom på, at der er en række konkrete oplysninger, ikke mindst særlige danske oplysningskrav, som en virksomhed ikke kan undlade at give, selv om de synes uvæsentlige. Det er oplysninger, som alle eller en gruppe af regnskabsaflæggere skal give, eksempelvis adresse, antal ansatte m.v. Mangler sådanne oplysninger, kan en regnskabsaflægger ikke fremover undlade at medtage dem.

Væsentlighedskravet betyder også, at selv om der ikke er specifikke oplysningskrav om et givent forhold, så skal virksomheden vurdere, om en regnskabsbruger har behov for oplysninger udover dem, som reglerne specifikt kræver.

Sløring af regnskabsinformation

Endelig siger IAS 1.7 og 1.30A om væsentlighed i forhold til sløring af information:

"...Oplysninger sløres, hvis oplysningerne meddeles på en sådan måde, at de har samme virkning for primære brugere af årsregnskaber, som hvis oplysningerne udelades eller angives fejlagtigt..."¹⁰

"Ved anvendelse af denne og andre IFRS-standarder skal en virksomhed under hensyntagen til alle relevante kendsgerninger og omstændigheder afgøre, hvordan den sammenfatter oplysningerne i årsregnskaberne, herunder noterne. En virksomhed må ikke begrænse forståeligheden af sine årsregnskaber ved at sløre væsentlige oplysninger gennem uvæsentlige oplysninger eller ved at sammendrage væsentlige poster af forskellig karakter eller med forskellig funktion."

Regnskabsaflægger skal altså udarbejde regnskabet, så det fremstår forståeligt uden sløring af væsentlig information.

IAS 1.7 uddyber sløring af regnskabsinformation med en række eksempler, som kan resultere i sløring. F.eks. understreger 1.7.(e), at væsentlig information ikke må sløres af uvæsentlig information:

"(e) forståeligheden af årsregnskaberne reduceres som følge af, at væsentlige oplysninger skjules af uvæsentlige oplysninger, således at en primær regnskabsbruger ikke er i stand til at afgøre, hvilke oplysninger der er væsentlige."¹¹

Et andet eksempel fremhæver, at det anvendte sprog ikke må være vagt eller uklart.

¹⁰ Denne bestemmelse træder i kraft med virkning for regnskabsår, der starter den 1. januar 2020 eller senere, men virksomheder kan anvende den tidligere. Bestemmelsen træder ikke i stedet for en anden bestemmelse. IAS 1 (7) (a) – (e) oplister eksempler på situationer, som kan resultere i sløring af information.

¹¹ Se note 10.

IASB's practice statement

IASB har udstedt et Practice Statement om vurdering af væsentlighed¹². IASB's Practice Statement er ikke en standard og indeholder derfor ikke krav til virksomhederne. Virksomheder kan dog bruge IASB's Practice Statement som en praktisk vejledning i, hvordan de ved udarbejdelse af regnskaber kan tilrettelægge en systematisk proces for vurdering af væsentlighed, herunder hvilke faktorer de anbefales at inddrage i vurderingen¹³.

Processen til vurdering af væsentlighed i Practice Statement kan f.eks. indeholde følgende fire trin:

- I trin 1 identificerer virksomheden først den information om sine transaktioner, begivenheder og forhold, som en regnskabsbruger kan have behov for til at træffe beslutning på baggrund af regnskabet. Dernæst fastlægger virksomheden de krav i IFRS, som er relevante for virksomheden. Endeligt vurderer virksomheden regnskabsbrugernes fælles informationsbehov for at identificere information, som ikke er krævet i IFRS, men som er nødvendig for regnskabsbrugernes forståelse og vurdering af virksomheden. Resultatet af trin 1 er en mængde potentielt væsentlig information.
- I trin 2 vurderer virksomheden, om den potentielt væsentlige information identificeret i trin 1 også konkret er væsentlig. Vurderingen sker:
 - ud fra såvel kvantitative som kvalitative forhold på baggrund af virksomhedens specifikke forhold og eksterne faktorer
 - ud fra en vurdering af, om informationen med rimelighed kan forventes at påvirke en regnskabsbrugers beslutninger
 - i forhold til regnskabet som helhed.
- I trin 3 arbejder virksomheden med at præsentere den finansielle information klart og præcist, så regnskabet fremstår forståeligt. Resultatet af trin 3 er et udkast til det endelige regnskab.
- I trin 4 vurderer virksomheden ud fra regnskabet som helhed, om al væsentlig information er medtaget. Det kan i denne proces være nødvendigt at gå tilbage til tidligere trin i processen. Resultatet af trin 4 er det endelige regnskab.

¹² IFRS Practice Statement 2. Making Materiality Judgements. IFRS Foundation. September 2017.

¹³ Practice Statement indeholder også eksempler til illustration af vurdering af væsentlighed, f.eks. vurdering af væsentlighed for et oplysningskrav i en konkret situation. Se også afsnit 3.4. og 3.8. i denne orientering, hvor eksempler fra Practice Statement er beskrevet. Desuden behandler Practice Statement væsentlighedsvurderingen ved en række specifikke emner, f.eks. delårsrapporter.

Af IASB's practice statement fremgår, at når nationale regler stiller krav om information, kan en IFRS-aflægger altid give denne information i regnskabet, selv om informationen ikke er nødvendig efter en væsentlighedsvurdering foretaget efter IFRS. Informationen må dog ikke præsenteres, så den slører væsentlig information¹⁴.

Væsentlighed i de danske regnskabsregler

Væsentlighed er ikke behandlet i de danske regler i samme omfang som i IFRS. De danske regler om væsentlighed tager udgangspunkt i IFRS. Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen fortolker i praksis de danske regler i overensstemmelse med de mere omfattende bestemmelser om væsentlighed i IFRS's begrebsramme og regnskabsstandarder. De danske regler fastsætter følgende i årsregnskabslovens § 13, stk. 1, nr. 3, lov om finansiel virksomhed § 188, stk. 1, nr. 3, lov om investeringsforeninger § 68, stk. 1, nr. 3 og i bekendtgørelse om generelle regler om årsrapport og revision for forvaltere af alternative investeringsfonde § 6, nr. 3:

*"Alle relevante forhold skal indgå i årsrapporten, medmindre de er ubetydelige (væsentlighed). Anses flere ubetydelige forhold tilsammen for at være betydelige, skal de dog indgå."*¹⁵

¹⁴ Pkt. 28 i IFRS Practice Statement 2. Making Materiality Judgements. IFRS Foundation. September 2017.

¹⁵ Tilsvarende gør sig gældende for en års- eller delårsrapport aflagt efter IFRS. Forhold, der enkeltvis kan anses for uvæsentlige, kan tilsammen anses for væsentlige, se f.eks. IAS 1.7.

3. Finanstilsynets og Erhvervsstyrelsens overvejelser og praksis om væsentlighed

3.1. Uvæsentlige og væsentlige afvigelser/fejl

Krav i regnskabsstandarderne og de danske regler er udtryk for, at standardsætter/lovgiver som udgangspunkt betragter opfyldelse af indregnings- og målingskrav samt oplysningskrav som relevante for regnskabsbrugeren. Aflæggeren af regnskabet skal derfor følge note- eller præsentationskrav, medmindre udeladelse af en oplysning eller undladelse af at anvende et bestemt indregnings- eller målingskrav ikke er væsentlig for regnskabsbrugers beslutning. I det tilfælde er det en uvæsentlig afvigelse fra regnskabsstandarderne/reglerne ikke at opfylde kravet. I modsat fald er det en væsentlig afvigelse, hvis et krav, der anses for væsentligt i henhold til begrebsrammens/reglernes definition af væsentlighed, ikke er opfyldt.

Tilsvarende vurderinger af, om et forhold er en væsentlig eller uvæsentlig afvigelse, gælder, når en virksomhed skal vurdere kravet om behovet for supplerende oplysninger udover, hvad reglerne specifikt kræver, og kravet om, at regnskabet skal være udarbejdet sådan, at det ikke slører væsentlig information.

Hvis en afvigelse vurderes som uvæsentlig, er det i overensstemmelse med regnskabsstandarderne/reglerne ikke at følge et konkret krav, selv om der i denne beskrivelse er valgt begrebet afvigelse, når der er tale om en afvigelse fra et konkret krav i standarderne/reglerne.

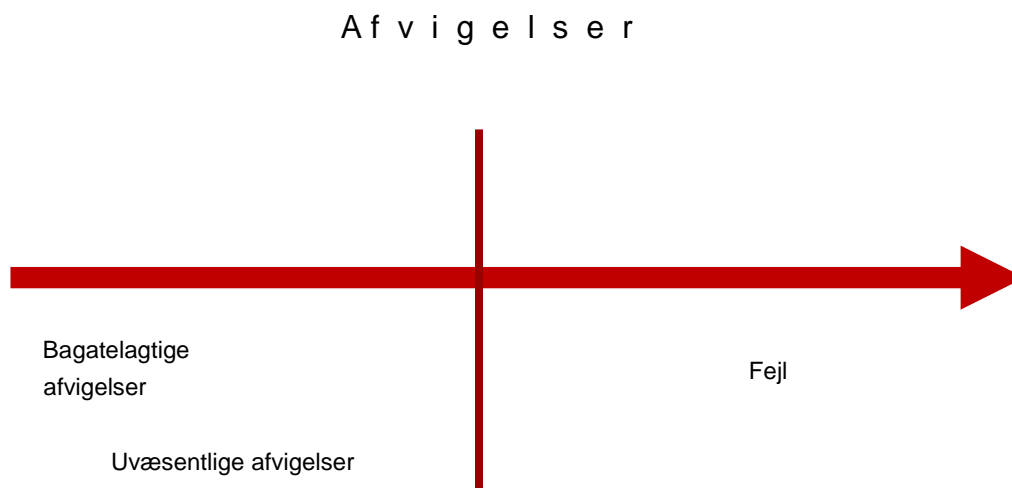
Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen benytter i sine afgørelser om regnskabskontrol begrebet "fejl" om en væsentlig afvigelse. I denne orientering benyttes efterfølgende terminologien "fejl" og "uvæsentlige afvigelser".

En virksomhed kan kun afvige fra regnskabsstandarderne/reglerne, hvis virksomheden kan sandsynliggøre, at dette er uvæsentligt for en regnskabsbruger¹⁶. Det er ikke tilstrækkeligt at antage, at et forhold er uvæsentligt. Virksomheden skal kunne argumentere for det.

Behovet for at dokumentere denne sandsynliggørelse afhænger af, hvor tæt forholdet er på at være væsentligt. Nogle afvigelser vil være så ubetydelige, at de helt åbenlyst er uvæsentlige. Her er der ikke behov for dokumentation. I andre tilfælde er det nødvendigt at vurdere nærmere, om en afgivelse er uvæsentlig. Her vil der være behov for dokumentation.

¹⁶ En virksomhed må dog ikke foretage afvigelsen eller undlade at rette en afvigelse for at opnå en bestemt fremstilling af virksomhedens finansielle stilling, indtjening eller pengestrømme.

Behovet for vurdering af, om en afvigelse er en uvæsentlig afvigelse eller en fejl, kan skitseres på følgende måde:

Afvigelser strækker sig fra åbenlyst bagatelagtige forhold til fejl. I den ende af pilen, der starter med bagatelagtige forhold, er behovet for vurdering meget begrænset. Jo længere man bevæger sig i pilens retning, jo større er behovet for at vurdere, hvorvidt afvigelsen er en fejl.

Ved individuelle afvigelser fra reglerne foretages den konkrete vurdering ud fra regnskabspostens eller oplysningens beløbsmæssige størrelse, art eller karakter og de faktiske forhold sammenholdt med postens eller oplysningens formål, jf. den valgte begrebsramme, og vurderet i sammenhæng med virksomhedens regnskab som helhed. Vurderingen af afvigelsen kan være, at det er en fejl, eller at det er en uvæsentlig afvigelse.

Ved bedømmelsen af, om flere uvæsentlige afvigelser tilsammen udgør en fejl, vurderes som udgangspunkt, om den samlede effekt af afvigelserne kan have indflydelse på regnskabsbrugerens beslutningstagen på grundlag af års- eller delårsrapporten. Afvigelseernes virkning på regnskabet udviklingsretning og styrke indgår også i vurderingen.

Det følgende behandler forskellige eksempler på afvigelser og de forhold, der har betydning for vurderingen af, om der er tale om uvæsentlige afvigelser eller fejl:

- anvendelse af forkert regelsæt (3.2)
- årsrapportens bestanddele (3.3)
- indregning, måling og klassifikation (3.4)
- summen af uvæsentlige afvigelser (3.5)

- oplysningskrav (3.6 – 3.11)
- sløring af information (3.12).

I behandlingen af de forskellige typer af afvigelser beskrives de specifikke forhold, der især indgår i væsentlighedsvurderingen af disse afvigelser. Heri indgår altid de faktiske forhold vurderet i sammenhæng med virksomhedens regnskab som helhed.

3.2. Anvendelse af forkert regelsæt

Virksomheder skal, alt efter aktivitet, juridisk form, børsnotering m.v., aflægge regnskaber efter enten IFRS eller den danske regnskabsregulering, f.eks. årsregnskabsloven eller lov om finansiel virksomhed kombineret med regnskabsbekendtgørelser. Virksomheder, der anvender IFRS, skal desuden efterleve en række supplerende danske oplysningskrav, som er fastsat i IFRS-bekendtgørelser.

Hvis en virksomhed har udarbejdet sit regnskab efter et andet regelsæt end det, der er krav om at anvende, f.eks. årsregnskabsloven i stedet for IFRS, er det som udgangspunkt en fejl.

Årsagen er, at selve regnskabsregelsættet udgør en "kode", som fortæller regnskabsbrugeren, hvad han eller hun får. Det gælder f.eks. beskaffenheden af indregnings- og målingsregler, så regnskabsbrugeren ved, hvordan måling sker, samt adgang til givne minimumsoplysninger. Hvis det anvendte regelsæt er et andet end det foreskrevne, stilles regnskabsbrugeren i en situation, hvor det er vanskeligt for regnskabsbrugeren at sammenligne forskellige virksomheder, fordi det ikke er klart, hvordan regnskaberne skal afkodes. Hvis en virksomhed anvender et dansk regelsæt i stedet for IFRS, vil det normalt også indebære, at regnskabsbrugeren får væsentligt færre oplysninger, eller at måling af aktiver og forpligtelser kan være foretaget på et andet grundlag.

Selv om anvendelsen af et andet regelsæt er beskrevet i anvendt regnskabspraksis, bliver det at anvende et forkert regelsæt stadig som udgangspunkt anset som en fejl.

Det er altså ikke nødvendigvis afgørende, om anvendelsen af det forkerte regelsæt fører til, at der indregnes eller måles væsentligt andre værdier i balancen eller resultatopgørelsen end efter det krævede regelsæt. Det er heller ikke nødvendigvis afgørende, om de krævede væsentlige oplysninger er medtaget andre steder i årsrapporten end forventet, eksempelvis i ledelsesberetningen.

Valg af regnskabsklasse efter årsregnskabsloven kan sidestilles med valg af regelsæt. Det vil derfor som udgangspunkt være en fejl at vælge en lavere regnskabsklasse end den krævede.

Som eksempel kan nævnes en afgørelse om en virksomheds årsregnskab, der var udarbejdet efter årsregnskabslovens klasse B. Det blev i afgørelsen betragtet som en fejl, fordi årsregnskabet skulle have været udarbejdet efter IFRS eller efter årsregnskabslovens klasse D.

3.3. Årsrapportens bestanddele

En årsrapport skal indeholde en række bestanddele. Det gælder sædvanligvis ledelsesberetning, balance, resultatopgørelse, opgørelse af anden totalindkomst, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse, noter samt ledelsespåtegning, revisionspåtegning og et evt. koncernregnskab¹⁷.

Mangler én af de krævede bestanddele, betyder det som udgangspunkt, at væsentlig information ikke er tilgængelig for regnskabsbrugeren. Hvis årsrapporten mangler en bestanddel, vil det være en fejl, medmindre det er helt åbenlyst, hvordan sammenhængen i årsrapporten er.

Der kan eksempelvis være tilfælde, hvor det helt klart fremgår, at der ikke ville være poster i en egenkapitalopgørelse eller i anden totalindkomst, der ikke allerede fremgår, og hvor sammenhængen i årsrapporten er helt åbenlys. Udeladelse af opgørelsen af anden totalindkomst eller egenkapitalopgørelse vil i dette tilfælde være en uvæsentlig afvigelse.

3.4. Indregning, måling og klassifikation

Ved vurderingen af, om en afvigelse vedrørende indregning og måling er en fejl, er det normalt uden betydning, om afvigelsen øger eller mindsker resultatet og egenkapitalen. Det følger af neutralitetsprincippet i såvel IFRS som i de danske regelsæt. Virksomheden skal altid udarbejde et neutralt bedste skøn¹⁸.

Det har desuden betydning for vurderingen af regnskabsmæssig væsentlighed, om den faktiske trend ændres, f.eks. i resultatudviklingen. Det betyder, at hvis billedet af virksomhedens udviklingsretning og –styrke ændres, eksempelvis fordi fortegnet i resultatet bliver forkert, eller der fremkommer et brud med en hidtidig trend, kan beløbsmæssigt små afvigelser være væsentlige i forhold til regnskabet som helhed og dermed udgøre en fejl. Det fremgår af IAS 8.8, sidste pkt., som er behandlet i indledningen, at:

¹⁷ Ikke alle bestanddele er tilladte henholdsvis lovpligtige for alle virksomhedstyper. F.eks. er en pengestrømsopgørelse ikke et krav for de finansielle virksomheder, som følger de danske regnskabsbekendtgørelser.

¹⁸ Ifølge Conceptual Framework QC 2.16 skal neutralitet udøves med forsigtighed. Det fremgår også, at udøvelsen af forsigtighed indebærer, at regnskabs poster hverken må være overvurderede eller undervurderede. QC 2.16 træder i kraft med virkning for regnskabsår, der starter den 1. januar 2020 eller senere. Virksomhederne kan anvende den tidligere. Bestemmelsen træder ikke i stedet for en anden bestemmelse.

”Det er imidlertid uhensigtsmæssigt [inappropriate i engelske version¹⁹] at foretage eller undlade at korrigere uvæsentlige afvigelser fra IFRS-standarderne for at opnå en bestemt fremstilling af virksomhedens finansielle stilling, indtjening eller pengestrømme.”

Det er som udgangspunkt en fejl, hvis der er tale om en forkert klassifikation af et væsentligt aktiv eller passiv i balancen. Der kan f.eks. være tale om en væsentlig langfristet bankgæld, hvor lånebetingelserne er overtrådt. Hvis virksomheden klassificerer denne gæld som langfristet, men den reelt er kortfristet, vil der erfaringsmæssigt være tale om en fejl.

På samme måde kan det alt efter de konkrete omstændigheder være en fejl, hvis der er tale om en forkert præsentation, hvor f.eks. en væsentlig post flyttes længere ned i resultatopgørelsen for ikke at indgå i mellemtotaler på et højere niveau.

Det er som udgangspunkt en fejl, hvis virksomheden anvender en forkert betegnelse for en væsentlig resultatpost, f.eks. ”ekstraordinære omkostninger” eller ”ekstraordinære indtægter” i resultatopgørelsen. Det er erfaringsmæssigt også en fejl, hvis en agentvirksomhed indregner bruttoomsætningen i stedet for agentprovisionen i resultatposten ”nettoomsætning”, når disse udgør væsentligt forskellige beløb.

Finanstilsynets og Erhvervsstyrelsens praksis for vurdering af væsentlighed ved indregning, måling og klassifikationer i konkrete sager fremgår af afgørelserne fra de to styrelser²⁰. Vurderingen af væsentlighed er betinget af de konkrete forhold og regnskabet som helhed og sker på baggrund af enten kvantitative eller kvalitative faktorer – eller en kombination af disse.

Når Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen eksempelvis anvender kvantitative faktorer ved regnskabskontroller vurderes, hvilke poster det er relevant at måle væsentlighed op imod, og hvilke relative størrelser der anses for væsentlige sammenholdt med de konkrete forhold i øvrigt og vurderet i forhold til regnskabet som helhed. Størrelsen af de kvantitative faktorer kan i sig selv betyde, at en afvigelse er en fejl. Kombinationen af kvantitative og kvalitative forhold eller alene kvalitative forhold kan desuden betyde, at en afvigelse er en fejl.

En konkret afgørelse tog eksempelvis udgangspunkt i kvantitative forhold. Her havde en virksomhed undladt at periodisere væsentlige indtægter. Det betød, at årets resultat og egenkapital blev opgjort for højt. Det var en fejl, fordi egenkapitalen ved en korrekt periodisering ville blive reduceret med et væsentligt beløb.

¹⁹ Se note 8.

²⁰ www.finanstilsynet/tilsyn/regnskabskontrol

Practice Statement beskriver i eksempel A en situation, hvor en virksomhed vurderer, at det ikke er nødvendigt at anvende et bestemt indregnings- og målingskrav. Virksomhedens regnskabspraksis for materielle anlægsaktiver er at indregne anskaffelser som et aktiv, men virksomheden beslutter ikke at indregne anskaffelser under et bestemt beløb som et aktiv og i stedet for at omkostningsføre anskaffelserne. Virksomheden vurderer, at effekten af denne afvigelse er uvæsentlig for regnskabsbrugers beslutning.

3.5. Summen af uvæsentlige afvigelser

I vurderingen af, om et regnskab er fejlbehæftet, indgår ikke alene den enkelte afvigelse, men også en samlet vurdering af alle afvigelser. En række afvigelser, der hver for sig kan betragtes som uvæsentlige afvigelser, kan tilsammen betyde, at regnskabet ud fra en samlet væsentlighedsvurdering er fejlbehæftet.

Én fejl kan ikke modregnes i en anden fejl, selv om beløbene har hver sit fortegn. Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen har dog praksis for ikke at vurdere modregning af modsatrettede indregnings- og målingsfejl vedrørende samme regnskabspost som betydningsfuld for den information, som udspringer af den enkelte regnskabslinje. Derfor bliver en sådan modregning som udgangspunkt ikke vurderet som en fejl. Virksomhederne skal dog være opmærksomme på, at en eventuel afledt afvigelse i en specifikationsnote kan være væsentlig i forhold til regnskabet som helhed og dermed en fejl.

3.6. Oplysningskrav

Oplysningskrav i regnskabsstandarderne eller lovgivningen er udtryk for, at lovgiver eller standardsætter som udgangspunkt har betragtet de krævede oplysninger som relevante for regnskabsbrugeren. De skal derfor følges, medmindre de vedrører forhold, som er irrelevante eller uvæsentlige for regnskabet som helhed.

Det er nødvendigt at have principper for vurderingen af, hvilke oplysninger der i en given års- eller delårsrapport må anses som væsentlige eller uvæsentlige. Vurderingsprincipperne tager overordnet udgangspunkt i en samlet vurdering af beløbsstørrelse, oplysningens art eller karakter og de faktiske forhold set i forhold til regnskabet som helhed. For oplysninger, der eksempelvis specificerer en væsentlig regnskabspost, har kvantitative forhold naturligvis størst vægt ved vurdering af indregnings- og målingsfejl. Det er derimod ikke nødvendigvis tilfældet ved vurdering af mere kvalitative oplysningsfejl. Det skyldes, at disse kan have stor betydning ved vurdering af eksempelvis regnskabsaflæggers finansielle situation, selskabsledelse eller andre forhold i virksomheden, uden at de direkte påvirker resultat eller egenkapital. Kvalitative oplysninger er f.eks. beskrivelser af nærtstående parter, anvendt regnskabspraksis mv.

Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen har valgt at inddele noteoplysninger i en række typer. IFRS foretager ikke en tilsvarende inddeling. Typeinddelingen af noter er ikke et udtryk for, at der i regnskabskontrollen udføres en mere eller mindre restriktiv væsentlighedsvurdering end efter IFRS. De to myndigheder har valgt denne typeinddeling for at operationalisere vurderingen af væsentlighed, når de to myndigheder udfører regnskabskontrol. Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen inddeler noterne i følgende typer:

- anvendt regnskabspraksis (3.7)
- forklarende noter, der relaterer sig til regnskabsposter (3.8)
- forklarende noter, der giver en supplerende målingsinformation (3.9)
- risikonoter (3.10)
- kontrolnoter (3.11).

Nedenfor er de enkelte notetyper gennemgået hver for sig.

3.7. Anvendt regnskabspraksis

Kravet om at beskrive anvendt regnskabspraksis skal ses i sammenhæng med, at der stilles krav om anvendelse af et bestemt regnskabsregelsæt eller bestemte regnskabsstandarder. Det er nødvendigt for regnskabsbrugeren at vide, hvilken kodning og hvilke valgmuligheder der er anvendt ved udarbejdelsen af regnskabet. Ellers kan regnskabsbrugeren ikke afkode informationen i regnskabet. Det er derfor ikke tilstrækkeligt blot at oplyse, hvilke regler der er fulgt, eller blot gengive disse. Regnskabsbrugeren skal vide, hvilke konkrete valg regnskabsafslæggeren har truffet mellem forskellige alternative målingsmetoder, hvilke væsentlige forudsætninger der knytter sig til de konkrete målinger, og hvilke særlige usikkerheder der knytter sig til indregning og måling af væsentlige poster.

Det er f.eks. en fejl, hvis en anvendt model er beskrevet forkert, og resultatet ved at bruge det beskrevne er væsentligt forskelligt fra det indregnede beløb.

Udeladelse af væsentlige dele af noten om anvendt regnskabspraksis eller en væsentligt forkert beskrivelse er som udgangspunkt en fejl.

3.8. Forklarende noter, der relaterer sig til regnskabsposter

Noter, der knytter sig til konkrete regnskabsposter, udgør en delgruppe af noter i årsregnskabet. De benævnes forklarende noter. Det kan eksempelvis være anlægsnoter eller specifikation af hensættelser. Vurderingen af væsentlighed for denne type noter hænger sammen med vurderingen af regnskabspostens væsentlighed, og der bliver taget afsæt i det samme væsentlighedsniveau som ved indregning og måling og vurderet i forhold til regnskabet som helhed.

Det er erfaringsmæssigt en fejl at udelade noter, der giver væsentlig yderligere information om en væsentlig regnskabspost. Desuden er en note, der

giver et misvisende billede af en væsentlig regnskabspost, erfaringsmæssigt en fejl. Det gælder, hvad enten der er tale om en note, der f.eks. fordeler et beløb på en række underposter, eller en note, der kvantitativt eller kvalitativt forklarer, hvordan regnskabsposten er målt.

Omvendt må udeladelse af en note om en uvæsentlig post i regnskabet anses som uvæsentligt, hvis noten alene er af specificerende art. Det gælder eksempelvis specificationskrav til en pensionsforpligtelse, der i sig selv såvel brutto som med fradrag af eventuelt tilknyttede pensionsaktiver er en uvæsentlig post i regnskabet.

I et eksempel fra en afgørelse manglede virksomheden at give oplysninger om vilkår og betingelser for afgiven sikkerhedsstillelse. Der var tale om en fejl, fordi den afgivne sikkerhedsstillelse var væsentlig vurderet i forhold til den samlede balance i regnskabet.

Eksempelvis C i Practice Statement beskriver en situation, hvor en virksomhed vurderer, at der er behov for supplerende oplysninger udover, hvad der specifikt er krævet i reglerne. Virksomheden vurderer, at der er behov for oplysninger om, hvordan kommende miljøregler har påvirket målingen af virksomhedens materielle anlægsaktiver, fordi disse oplysninger er væsentlige for en regnskabsbrugers beslutninger. Virksomheden beslutter derfor at give oplysninger, der ikke er specifikke krav om.

3.9. Noter, der giver en supplerende målingsinformation

Det kan være en fejl at udelade en note, der ville have givet regnskabsbrugeren en væsentlig supplerende målingsinformation. Undtaget er tilfælde, hvor såvel det indregnede beløb som det beløb, der er oplyst i noten, er uvæsentligt. Vurderingen af væsentlighed tager udgangspunkt i det samme væsentlighedsniveau som ved indregning og måling vurderet i sammenhæng med regnskabet som helhed.

Det er erfaringsmæssigt en fejl at udelade en note, der oplyser dagsværdien af væsentlige finansielle instrumenter, som er indregnet til amortiseret kostpris, med mindre den indregnede værdi er en rimelig tilnærmelse af dagsværdien. Årsagen er, at den fratager regnskabsbrugeren den supplerende målingsinformation, som krævet afspejler.

3.10. Risikonoter

En række noter knytter sig ikke direkte til regnskabsposter, men har alligevel stor betydning for en samlet vurdering af en virksomheds års- eller delårsrapport. Det gælder f.eks. en række oplysninger om, hvordan virksomheden styrer sine risici, oplysninger om virksomhedsovertagelser eller –frasal og eventualforpligtelser.

Mangelfuld information eller udeladelse af sådanne væsentlige risikonoter kan fratage regnskabsbrugeren en væsentlig information om virksomheden. Som følge heraf er der erfaringsmæssigt tale om en fejl, fordi det forringer forståelsen af den øvrige finansielle information i års- eller delårsrapporten.

Ved vurdering af væsentlighed for sådanne noter vægtes oplysningens art eller karakter og de faktiske forhold typisk højere. Det vil sige, at den kvalitative del af noten er en vigtig indikator.

3.11. Kontrolnoter

Kontrolnoter er oplysninger, som skal gøre det muligt for kapitalejere og andre regnskabsbrugere at kontrollere ledelsen af virksomheden (stewardship) henholdsvis revisionen. Kontrolnoter er kendetegnet ved, at de beløbsmæssigt ofte er uvæsentlige i forhold til det generelle væsentlighedsniveau, som anvendes ved vurdering af eventuelle indregnings- og målingsfejl. Væsentlighedsniveauet for kontrolnoter fastsættes først og fremmest ud fra en kvalitativ vurdering af oplysningens art, karakter og faktiske forhold, herunder formålet med noten.

Kontrolnoter er eksempelvis noter om ledelseshonorering, blandet andet incitamentsprogrammer, oplysninger om revisionshonorarets størrelse og fordeling på forskellige opgavetyper samt oplysninger om ejerforhold og transaktioner med nærtstående parter.

Da der er tale om en kvalitativ vurdering, vurderes de beløbsmæssige afvigelser i forhold til den information, noten giver regnskabsbrugeren. Det følger heraf, at det beløbsmæssige væsentlighedsniveau for kontrolnoter sædvanligvis er lavere end det generelle væsentlighedsniveau. Selv mindre afvigelser i disse noter vil efter forholdets natur kunne blive anset som en fejl, selv om det også skal ses i forhold til regnskabet som helhed.

Misinformation eller udeladelse af kontrolnoter, vurderet ud fra deres formål, er en fejl, hvis det fratager regnskabsbrugeren deres kontrolinstrument.

I en konkret afgørelse blev det vurderet som en fejl, at virksomheden ikke fyldestgørende havde oplyst om den beløbsmæssige størrelse af transaktioner mellem ét bestyrelsesmedlem og koncernen samt mellem modervirksomhed og dattervirksomhed.

I en anden afgørelse blev det vurderet som en fejl, at en virksomhed ikke havde givet oplysninger om honorar til den revisionsvirksomhed, der udførte den lovpligtige revision.

I en tredje afgørelse fremgik fratrædelsesgodtgørelsen til en direktør ikke af lønnoten, men alene i en fodnote. Dette blev vurderet som en fejl, da den samlede aflønning var sløret.

3.12. Sløring af information

Virksomheden skal udarbejde regnskabet, så det fremstår forståeligt uden sløring af væsentlig information. Virksomheden skal sikre, at uvæsentlige oplysninger ikke slører væsentlige oplysninger, og at væsentlige poster af forskellig karakter eller funktion ikke sammendrages. Virksomheden skal sikre, at regnskabet ikke ændrer eller mister sin funktion som grundlag for regnskabsbrugers beslutning.

Om forståeligheden er begrænset, vurderes kvalitativt og til en vis grad også kvantitativt alt efter forholdets natur. Virksomheder kan stadig medtage uvæsentlig information i regnskabet, så længe det ikke slører væsentlig information.

Omfattende beskrivelse af anvendt regnskabspraksis, som ikke er relevant for virksomheden, er et eksempel på sløring af væsentlig information. Dette kan forekomme, hvis en virksomhed bruger en standardskabelon til at beskrive anvendt regnskabspraksis uden at tilrette den sådan, at alene de relevante forhold for virksomheden fremgår.

Oplysninger om et væsentligt forhold i et vagt eller uklart sprog er også et eksempel på sløring af information.

Sløring af væsentlig information kan være en fejl, hvis det begrænser forståeligheden af regnskabet.